

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN SANAL KAYTARMA KAVRAMI

Nesip DEMİRBILEK* Fulya ATILA**

Öz

Araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin sanal kaytarma kavramını nasıl kavramsallaştırdıklarını ve algıladıklarını metaforlar aracılığı ile belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen, çalışma grubunun seçilmesinde ise kolay örnekleme (easily accessible) tekniği kullanılmıştır. Araştırmada, Muş Alparslan Üniversitesinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 372 öğrenci yer almıştır. Üniversite öğrencilerine metafor cümlesi online olarak gönderilmiştir. Verilerin analizinde “içerik analizi” tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin ürettiği metaforlar ile oluşturulan temalar frekans bakımından; “zarar veren bir şey olarak sanal kaytarma”, “kaçış yolu olarak sanal kaytarma”, “bağımlılık yaratan şey olarak sanal kaytarma”, “eğlenceli ve rahatlatıcı bir şey olarak sanal kaytarma”, “yarar sağlayan bir şey olarak sanal kaytarma”, “faydasız bir şey olarak sanal kaytarma” ve “dikkatli yapılması gereken bir şey olarak sanal kaytarma” olmak üzere 7 tema altında toplandığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin sanal kaytarmaya ilişkin algılarının genel olarak olumsuz, zararlarına yönelik farkındalıklarının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanal kaytarma, metafor, üniversite öğrencileri.

* Dr. Öğretim Üyesi, Bingöl Üniversitesi, Genç Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, ndemirbilek@bingol.edu.tr, Bingöl/Türkiye

** Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, fulyaozer88@gmail.com, Malatya/Türkiye

UNIVERSITY STUDENTS 'PERSPECTIVE TO THE CYBERLOAFING CONCEPT

Abstract

The aim of the study is to determine how university students conceptualize and perceive the concept of cyberloafing through metaphors. In the study, phenomenological pattern, one of the qualitative research methods, was used, and the easily accessible technique was used in the selection of the study group. 372 students studying at Muş Alparslan University in the 2020-2021 academic year were included in the research. The metaphor sentence was sent online to university students. The "content analysis" technique was used to analyze the data. In the study, the themes created by the metaphors produced by the university students in terms of frequency; "cyberloafing as a harmful thing", "cyberloafing as an escape route", "cyberloafing as an addictive thing", "cyberloafing as a fun and relaxing thing", "cyberloafing as useful thing", "cyberloafing as something useless", "cyberloafing as something to be done with caution"; It has been determined that it is grouped under 7 themes.

Keywords: *Cyberloafing, metaphor, university students.*

1. GİRİŞ

Tüm dünyayı ve ülkemizi saran COVID-19 pandemisi sebebiyle ülkemizde yükseköğretim kurumlarında 12 Mart 2020’de yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) aldığı karar gereği eğitim tamamen açık ve uzaktan sürdürülmektedir. COVID-19 pandemisinin etkileri bazı zorluklara sebep olmuş, günlük yaşam rutinini kesintiye uğratmış tüm sektörlerde olduğu gibi eğitim sektöründe de etkisini göstermiştir (Özdoğan ve Berkant, 2020). Ayrıca Türkiye’de olduğu gibi diğer birçok ülkede de eğitim sistemine etki ederek eğitimin uygulanma biçiminde bazı mecburi değişikliklere sebep olmuş, yüz yüze eğitimler yerine teknolojik materyaller aracılığıyla uzaktan eğitime geçiş

yapılmıştır (Al Lily, Ismail, Abunasser ve Alqahtani, 2020). Araştırmalar teknolojinin iş ve özel yaşamın ayrılmaz bir parçası olmasıyla beraber sanal kaytarma faaliyetlerinde de artış yaşandığını göstermektedir (Weatherbee, 2010; Özkalp, Aydın ve Tekeli, 2012). Bu sebeple sanal kaytarma davranışları son yıllarda dikkat çekmeye başlamıştır. Dolayısıyla konunun güncel bir problem olması ve alan yazında sanal kaytarmayla ilgili çalışmaların nispeten az yapılmış olması, bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

İnternetin eğitim ortamlarında kullanılmaya başlanması bazı sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Brubaker, 2006). Akıllı telefon, tablet ve bilgisayar gibi araçlar ile internete erişimin kolaylaşması ve bu araçlara kolay erişilmesi bu sorunu artırmıştır (Akbulut, Dursun, Dönmez ve Şahin, 2016). Öğrencilerin öğrenme görevleri dışında başka şeylerle uğraşmasının farklı nedenleri olabilir. Günümüzde öğrencileri ders sırasında derse odaklanmayıp uzaklaştıran istenmeyen davranışlardan biri siber aylaklıktır. İlk olarak Lim (2002) tarafından öne sürülen çeşitli kaynaklarda sanal kaytarma şeklinde de adlandırılan bu davranışla öğrencilerin başarıları düştüğü gibi sınıf yönetimi de zorlaşmaktadır (Çınar ve Cinisli, 2018).

Sanal kaytarma ulusal ve uluslararası alan yazında çeşitli şekillerde kavramsallaştırılmıştır. Uluslararası literatürde sanal kaytarma; sapkın internet kullanımı (internet deviance), işle ilgili olmayan bilgisayar kullanımı (non-work-related computing), sanal kaytarma (cyberloafing), sanal aylaklık (cyberbludging), sanal tembellik (cyberslacking), internet bağımlılığı (internet dependency), iş yerinde kişisel internet kullanımı (personal web usage at work), online kaytarma (on-lineloafing) gibi farklı şekilde isimlendirilmiştir (Ünal ve Tekdemir, 2015; Blanchard and Henle, 2008; Keser, Kavuk ve Numanoğlu, 2016; Günay, 2017). Ulusal literatürde ise “siber aylaklık”, “sanal aylaklık”, “sanal tembellik” olarak isimlendirilmiştir (Köse, Oral ve Türesin, 2012; Ünal ve

Tekdemir, 2015; Özücü ve Yıldız, 2014; Kaplan ve Çetinkaya, 2014; Yağcı ve Yüceler, 2016; Özdemir ve Taşçı, 2016; Afacan Fındıklı, 2016; Kalaycı, 2010; Kurt, 2011; Yaşar 2013; Günay, 2017).

Siber aylaklığın tanımlandığı çalışmalara bakıldığında, öncelikle işyerindeki bilgisayarlarda yapılan etkinlikler şeklinde açıklandığı görülmüştür. Ancak, Brubaker (2006), iş yerinde karşılaşılan bu durumun bilgi teknolojilerinin kullanımı (EBA, akıllı telefon, tablet, akıllı tahta) ile eğitim ortamlarında da yaşandığını belirtmektedir. Eğitimde, siber aylaklık davranışları, öğrenci öğrenmesinden öğretmen motivasyonuna kadar birçok davranışı olumsuz yönde etkileyebilir ve eğitim kalitesini düşürebilir (Coşkun ve Gökçearslan, 2019).

Genellikle; iş ve ofis saatleri içinde iş dışı alanlarda özel amaçlar doğrultusunda internet kullanımı olan sanal kaytarma (Candan ve İnce, 2016; Yağcı ve Yüceler, 2016; Bağrıaçık Yılmaz, 2017) eğitimde internetin eğitim amacı dışında kullanılması ve bu durumun teknolojinin eğitime başarılı şekilde dâhil edilmesinde bir engel olarak tanımlanmıştır (Yılmaz, Yılmaz, Öztürk, Sezer ve Karademir, 2015). Genellikle eğitim alanında internetin kötüye kullanılması açıklanırken siber aylaklık kavramının daha çok kullanıldığı tespit edilmiştir (Ergün ve Altun, 2012; Kalaycı, 2010; Yaşar, 2013). Fakat alan yazında bu kavramlar çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılmaktadır (Yağcı ve Yüceler, 2016; Çok ve Kutlu, 2018). Ayrıca yaşanan gelişmeler dikkate alındığında internetin bu kadar hayatımızda olmasıyla siber aylaklığın sadece bir işyerinin ya da okulun olanaklarıyla değil, bireylerin kendi kişisel internet erişimiyle de sağlanabileceği aşikârdır (Kaplan ve Öğüt, 2012).

Aydemir, Korkmaz ve Erdoğan'a (2016) göre sanal kaytarma, çalışanlar için bir tehdit unsuru oluşturan ve örgüt çalışanlarını olumsuz yönde etkileyen bir davranıştır. Neticede örgütler maddi zarara uğrayabilir, imajları zedelenebilir, verimliliği düşebilir, örgütsel adalet ve çalışanların ruh sağlığı bozulabilir. Ayrıca

zamanı boşa harcama, işe geç kalma, iş yapmaktan kaçma (Askew vd., 2014) gibi sonuçlarla ağ güvenliğinin azalması, hukuki problemler gibi kişisel ve örgütsel sonuçlara da neden olmaktadır (Vitak, Crouse ve La Rose, 2011). Siber aylaklığın örgüte yararları ve zararları noktasında farklı yaklaşımlar vardır. Kimi araştırmacılar, siber aylaklık sayesinde elde edilen eşsiz öğrenme fırsatlarına vurgu yapmaktayken kimileri örgütler için verimlilik kayıplarına sebep olan zararlı bir olgu olduğunu ileri sürmektedir (Örücü ve Yıldız, 2014). İş yerlerinde olduğu gibi eğitimde de olumlu ve olumsuz sonuçlarının olduğu vurgulanmaktadır. İnce ve Gül (2011) siber aylaklık davranışlarını: Etki ve sonuçları yönünden, ciddi ve önemsiz siber aylaklık; kişiye ya da örgüte zararı yönünden; zarar veren ve vermeyen siber aylaklık; etik bakımından, etik olan ve olmayan siber aylaklık; yasa bakımından, yasal olan ve olmayan siber aylaklık; harcanan zaman bakımından, kısa süreli ve uzun süreli siber aylaklık; yönetim politikaları bakımından, mücadele edilmesi gereken bir nokta olarak gören yönetim anlayışı ve tolerans gösteren yönetim anlayışı, biçiminde sınıflandırmaktadır. Siber aylaklık olumlu ve olumsuz bakış açılarıyla değerlendirilip geliştirilen tutumlar bu bakış açılarından kaynaklanmaktadır. Siber aylaklığı olumsuz olarak görenler iş dışındaki sitelerin engellenmesini düşünürken faydalı olarak görenler önemsiz faaliyetlere imkân tanınmasını savunmaktadır (İşgüzar ve Ayden, 2017).

İnterneti yoğun biçimde kullanan gençlik kategorisinin bir alt kesimi olan üniversite gençliğinin derslerde siber aylaklık davranışlarını etkileyen faktörlerin tespit edilmesi üniversite gençliğinin sorunlu internet kullanım pratiklerinin netleştirilmesi açısından önem taşımaktadır (Yazgan ve Yıldırım, 2020). Akıllı telefon ve internet erişiminin pandemi dolayısıyla artması eğitim ortamlarında karşılaşılan siber aylaklık davranışlarının artmasına sebep olmuştur. Siber aylaklık davranışını ders içerisinde sergilemeyi doğru bulmayan öğrencilerin bile, siber aylaklık davranışı sergiledikleri görülmektedir (Arabacı, 2017). Eğitim

ortamlarında internete erişim imkânlarının artması ve bu erişimin yaygınlaşması hem yeni fırsatlar oluşturmakta hem de çeşitli olumsuzluklara kaynaklık etmektedir. Bununla birlikte eğitim ortamlarında sergilenen siber aylaklık davranışları akademik başarıda düşüşe, öğretimde verimliliğin azalmasına ya da sınıf yönetiminin sarsılmasına yol açabilmektedir (Yazgan ve Yıldırım, 2020). Siber alanda gerçekleştirilen amaç dışı bir faaliyet olarak siber aylaklık, eğitimde motivasyon kaybına ve dikkatin azalmasına yol açabilmektedir (Arabacı, 2017). Siber aylaklık davranışı gösteren öğrencilerden oluşan bir sınıfta öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi, dersin kapsamı önemini yitirmektedir. Böyle bir ortamda dersin planlanan hedeflerine ulaşması zordur (Şenel, Günaydın, Sarıtaş ve Çiğdem 2019). Kalaycı'nın (2010) yaptığı çalışmada üniversite öğrencileri en fazla e-posta kontrolü, sosyal ağ sitelerini ziyaret etme, haber sitelerini girme, tartışma ve sanal toplulukları ziyaret etme, dosya indirme gibi siber aylaklık davranışları yapmaktadırlar. Alan (2019) çalışmasına göre sosyal ağları yoğun olarak kullanan gençler önemli sanal kaytarma davranışları sergilerken, sosyal ağ sitelerinde az zaman harcayan gençler ise önemsiz sanal kaytarma davranışları sergiledikleri değerlendirilmektedir. Şenel vd. (2019) çalışmalarına göre öğrenciler ders sırasında paylaşım ve mesajlaşma davranışlarını daha çok göstermektedirler. Ayrıca siber aylaklığın en büyük nedeni öğrencilerin öğrenmeye isteksiz olmalarıdır.

Ülkemizde siber aylaklık üzerine yapılan çalışmalarda (İnce ve Gül, 2011; Çınar ve Karcioğlu, 2015; Kanten, 2014; Kaplan ve Öğüt, 2012; Kaplan ve Çetinkaya, 2013; Keklik, Kılıç, Yıldız ve Yıldız, 2015; Örucü ve Yıldız, 2014;) genellikle iş yerlerinde ele alındığı göze çarpmaktadır. Siber aylaklıkla ilgili eğitim alanında yapılmış daha az sayıda (Kalaycı, 2010; Ergün ve Altun, 2011; Yaşar, 2013; Alan, 2019) çalışma olduğu dikkat çekmektedir. Bu çalışmaların genişletilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Metaforlar, kişilerin bir kavrama ilişkin algılarını tespit etme amacıyla bilimsel araştırmalarda veri toplama aracı olarak kullanılmaktadır. Jensen (2006) kişilerin günlük hayatta çevreleriyle etkileşimlerinde en önemli iki unsurun konuşma ve dil olduğunu, bundan dolayı metaforlar aracılığı ile kişilerin algılarının, anlamalarının ve deneyimlerinin derinlemesine araştırılabileceğine vurgu yapmaktadır. Metaforlar, bireyin tecrübesini anlamamızı sağlayarak bireyin dünyasına ilişkin bilgi sahibi olmamızı ve tanımlamamızı sağlamaktadır. Metaforları bilinen bir bireyin ya da toplumun, bilişsel dünyasını daha somut ve bilindik bir şekilde kavramamızı ve hissetmemizi kolaylaştıracaktır (Lakoff ve Johnson 2015). Metaforun eğitimde kullanılmasını vurgulayan Çelikten (2006), eğitimcilerin metaforlar kullanarak kendi sorumluluk ve rolleri hakkında anlayışlarının derinleşeceğini ve eğitim problemlerine ilişkin çözüme ulaşabileceklerini vurgulamaktadır. Bu sebeple metaforlar, eğitim alanında anlaşılmayan konularda veya bazı kavram, algı ve tutumları anlaşılır ifade etmede ve veri toplamada kullanılmaktadır. Ülkemizde sanal kaytarmaya yönelik yapılan çalışmaların sınırlılığı dikkate alındığında özellikle metafor yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmanın alan yazına katkı sağlayacağı ve daha sonraki araştırmalara yol göstereceği düşünülmektedir.

Araştırmanın amacı

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin sanal kaytarma kavramını nasıl algıladıklarını ve kavramsallaştırdıklarını metaforlar aracılığı ile tespit etmektir. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Üniversite öğrencilerinin sanal kaytarma kavramına ilişkin metaforları nelerdir?
2. Üniversite öğrencilerinin sanal kaytarma kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar, hangi kategoriler ve temalar altında toplanmaktadır?

2. YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Bu desen, farkında olunan fakat derinlemesine bir bilgiye sahip olunmayan gerçeklere odaklanır. Başka bir deyişle, kişinin yabancı olmadığı ama bütünüyle kavrayamadığı gerçekleri araştırmayı amaç edinen çalışmalara uygun çalışma ortamı oluşturan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Olgu bilim araştırmaları, kişilerin tecrübelerini yalnızca bir fenomen ile sınırlayarak; ne ve nasıl sorularına odaklanmaktadır (Creswell, 2017). Çepni (2007), bireylerin bir fenomenin belli bir yönünü yorumlamada, anlamada, tecrübe etmede veya kavramsallaştırmada ortaya koyduğu farklı yolları tanımlamanın fenomenolojik araştırmanın amacı olduğunu belirtmiştir. Eğitim çalışmalarında ise bu yaklaşımın amacı, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini anlamaktır. Bu bağlamda bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin sanal kaytarma kavramını nasıl anlamlandırdıklarını ve bu anlamlandırmada ortak, benzer ya da farklı deneyimlerini saptamak için nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubu

Çalışma grubunun seçilmesinde olasılığı bilinmeyen örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme (Easily Accessible) tekniği kullanılmıştır. Bu teknik ile katılımcıların belirlenmesinde, bir evrenden evreni temsil edebilecek büyüklükte rastgele örneklem seçilmektedir (Fraenkel, Wallen, & Hyun, 2012). Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubunda, Muş Alparslan Üniversitesinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 385 öğrenci yer almıştır. Ancak Sanal kaytarma kavramına ilişkin hatalı metafor oluşturan 13 form elenmiş, sonuç olarak 372 kişiden oluşmuştur.

Tablo 1. Üniversite Öğrencilerine Ait Demografik Bilgiler

Değişkenler	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	199	53,5
	Erkek	173	46,5
Toplam Öğrenci Sayısı		372	100

Verilerin toplanması

Araştırmada Google Forms ortamında form oluşturulmuştur. Form içerisinde katılımcılardan, kişisel bilgilerinin yanında “Sanal kaytarma gibidir/benzemektedir, çünkü” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Ayrıca metaforun ne olduğu ve nasıl kullanıldığına ilişkin hem açıklamalarda bulunmuş hem de örnekler verilmiştir (Kılcan 2017). Hazırlanan formlar online (Whatsapp) olarak gönderilmiş ve aynı şekilde toplanmıştır.

Verilerin analizi

Metaforların analizinde ve çözümlemesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde amaç, verilerin açıklanabilecek temalar ve kategoriler etrafında bir araya getirip, bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek 2016). İçerik analizi; insanların söylediklerini ve yazdıklarını açık direktiflere göre kodlayarak sayısallaştırma süreci olarak açıklanmaktadır (Balci, 2016). Araştırmanın içerik analizinde, alan yazındaki birçok araştırmacı tarafından tercih edilen beş aşamalı değerlendirme süreci kullanılmıştır (Creswell, 2017; Demirbilek, 2020; Demirbilek ve Korkmaz, 2021, Saban, 2008). Bunlar sırasıyla: “1. Adlandırma ve Eleme Aşaması, 2. Tasnif Etme Aşaması, 3. Kategori ve Tema Geliştirme Aşaması, 4. Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması, 5. Nicel Veri Analizi İçin Verilerin Düzenlenmesi Aşamasıdır.”

Adlandırma ve eleme aşamasında, üniversite öğrencileri tarafından oluşturulan metaforların doğru olarak üretilip üretilmediğine bakılmıştır. “Sanal kaytarma”

kavramına ilişkin doğru üretilmeyen metafor verileri elenmiştir (f=13). Çalışma, toplam 372 form ile yürütülmüştür. Değerlendirmeye alınan metaforlara ait tüm veriler için Ö1, Ö2... Ö372 şeklinde kodlama yapılmıştır. Tasnif etme aşamasında oluşturulan tüm metaforlar tek tek okunup gözden geçirilmiş ve sıralanmıştır. Kategori ve tema geliştirme aşamasında metaforlara ilişkin yapılan açıklamalar doğrultusunda bir araya getirilmiş ve farklı kategoriler ve temalar altında toplanmıştır. Verilerin kategorilere ve temalara ayırma işleminde verilmiş olan nedenlere göre hareket edilmiştir. Nedenleri farklı metaforları aynı olan veriler, farklı kategoriler ve temalara alınmıştır. Örneğin “*Sanal kaytarma boşluk gibidir, çünkü içerisinde bulunduğca fayda görmez (Ö92).*” cümlesindeki *boşluk* metaforu *faydasız bir şey olarak sanal kaytarma* temasına alınırken “*Sanal kaytarma boşluk gibidir, çünkü ne kimsenin seni ne senin bedeneni kimseyi görmediğin alandır (Ö26).*” cümlesindeki *boşluk* metaforu ise *kaçış yolu olarak sanal kaytarma* temasına alınmıştır.

Görselleştirmedeki kelimenin boyutu, kelimenin giriş metnindeki görünme sayısı ile orantılıdır. Başka bir ifade ile görseldeki boyutu büyük olan metaforun, frekansı büyük olan metaforlar olarak ayarlanmaktadır (Bletzer, 2015). Ayrıca metaforların sunumunda sanal kaytarma mahiyetinde olan şekil 1’deki görsel kullanılmıştır.

Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması

Nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer aldığından dolayı toplanan veriler ayrıntılı olarak rapor edilmiş ve araştırmacıların sonuçlara nasıl ulaştığını açıklanmıştır” (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Ayrıca, çalışmada oluşturulan kategorilerin ve temaların altında belirtilen metaforların söz konusu kategoriyi ve temayı temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla araştırmacılar birbirlerinden bağımsız olarak hiçbir metafor dışarda kalmayacak şekilde, kategorilere ve temalara yerleştirmiştir. Sonraki süreçte araştırmacıların

Şekil 1’ de üniversite öğrencileri tarafından “sanal kaytarma” kavramına ilişkin toplam 372 geçerli metafor oluşturdukları saptanmıştır. Kavrama yönelik en fazla üretilen metaforlar sırasıyla; *tembellik* ($f=24$), *kaçmak* ($f=20$), *virüs* ($f=8$), *sigara* ($f=8$), *boşluk* ($f=7$), *uzaklaşmak* ($f=7$), *hırsız* ($f=6$), *zaman kaybı* ($f=5$), *uyku* ($f=5$), *okuldan kaçmak* ($f=5$) ve *oyun*($f=5$) kavramlarının olduğu tespit edilmiştir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Katılımcıların sanal kaytarma kavramına ilişkin üniversite öğrencilerinin oluşturdukları metaforlar analiz edildiğinde, oluşturulan kavramsal kategorilerin ve geliştirilen temaların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Sanal Kaytarma Kavramına İlişkin Kategoriler ve Temalar

Temalar	Kategoriler	Metaforlar	f	%
1.Zarar veren bir şey olarak sanal kaytarma, “Sanal kaytarma günah gibidir. Tatlı gelir ama zararı çok fazladır (Ö190).”	(12): Sorumsuzluk (14): Hastalık (15): Kandırmak (16): Zararlı (24): Tembellik, (48): Zaman kaybı	(1): Kaybedilen güzel duygu, soruyu boş geçmek, çürük elma, akan nehir, gereksiz, labirent, akıp giden zaman, zaman kaybetme makinası, uçurumdan yürümek, mezarlık, tavuk, grip, abur cubur, ayna, zaman kirliliği, boşa giden zaman, sınavda şarkı söylemek, fare, boşa kürek çekmek, uzun yol, yılan, boş vakit, zaman ölümü, ödev yapmayan öğrenci, törpü, gökyüzüne bakmak, kandırmak, kurnaz, ayağı kırık masa, çekirge, boş vermek, boş zaman, ölen vakit, çöp, gölge yakalamak, dalgalı deniz, boş bardak, iş, kaybetmek, okuldan kaçmak, ayı, oyun, sirke, cehennem, alışveriş, akıllı telefon, boş kutu, okuldan kaçan öğrenci, bahane, yaşanmamış gün, spor yapmak, vazgeçmek, üşengeçlik, koala, günah, çocuk; (2): Ağustos böceği hikâyesi, işten kaçmak, kaçmak, sorumluluklardan kaçmak, sorumsuz insan, sosyal medya, boşluk, uyku, yalancı, zaman hırsız, zehirli akrep; (3): Çöp kutusu, hastalık, kandırmak; (4): Grip; (5): Zaman kaybı; (7): Virüs; (23): Tembellik	129	34.6

<p>2.Kaçış yolu olarak sanal kaytarma, “Sanal kaytarma serap gibidir, çünkü insan çöldeki gerçeklikten biraz olsun uzaklaşmak ister (Ö296).”</p>	<p>(1): Ertelemek (1): İşten kaçmak (1): Kandırmak (2): Umursamazlık (9): Oyulanmak, (21): Uzaklaşmak (36): Kaçmak</p>	<p>(1): Okul ödevi, tembellik, asosyalleşme, gerçek hayattan uzaklaşmak, telefon, maymun, yalan, ertelemek, korkak insan, kurtulma, boşluk, dersten kaçmak, okula gitmek istemeyen öğrenci, özgürlük, beceriksiz işçi, maraton, düzensiz insan, dinsiz, hayattan kaçmak, çocuk, boşluk, hırsız, dinlenmek, kitap, uçak, kovalamaca, kukla, depodaki suyun bitmesi, yatmak, kopya çekmek, sorumluluklardan kaçmak, öğrenci, çırak, serap, insanlar, işten kaçmak, nefes almak, panda, işini sevmeyen işçi, (2): Sorumsuz insan; (3):Boş vermişlik, gerçeklerden kaçmak, okuldan kaçmak; (5): Uzaklaşmak (16): Kaçmak</p>	<p>71 19</p>
<p>3.Bağımlılık yaratan bir şey olarak sanal kaytarma, “Sanal kaytarma bataklik gibidir, çünkü içine düşünce çıkması zor olur (Ö46).”</p>	<p>(11): Alışkanlık, (57): Bağımlılık</p>	<p>(1): Buzdolabı, hapis, kurt, bataklik, uyku, şeytan, hamam, boşluk, hayat, abur cubur, girdap, düşman, öğrenilmiş çaresizlik, çocuk, fare, çikolata, uzay boşluğu, kaçamak, yürüyen merdiven, oyun oynamak, halay çekmek, oyuncak, koşmak, migren, çekirdek, derin kuyu, yalan, şebeke, alkol, yuva, sülük, uzay, parazit, eşek, iş, kanser, anne, donmuş hayat, kene, bakteri, virüs, akan dere, karadelik; (2): Bağımlılık, bumerang, ilaç, rüya, (3): Alışkanlık; (4): Uyuşturucu; (8): Sigara</p>	<p>68 18.2</p>
<p>4.Eğlenceli ve rahatlatıcı bir şey olarak sanal kaytarma, “Sanal kaytarma nefes alma gibidir, çünkü hayatın stresini bu şekilde atıyorum (Ö172).”</p>	<p>(3): Stres atmak, (12): Eğlence (42): Rahatlamak</p>	<p>(1): Sanal eğlence, meditasyon, kendini bulma, okul, çocukluk, zorluklardan kaçmak, halay çekmek, nefes almak, huzur, hayal, unutmak, kapı, ödül, heyecan, kurtulma, istifa, lunapark, mola, kahve, cennet, tatlı, sabun, boşluk, çikolata, koala, evden kaçan çocuk, oyun alanı, yorgunluk kahvesi, bulut, okuldan kaçmak, pijama, yalancı mutluluk; (2): Dinlenmek, huzur, müzik, nefes almak, tatil, teneffüs, uyku, uzaklaşmak, kaçmak; (3): Eğlence, oyun, şekerleme yapmak</p>	<p>57 15.3</p>
<p>5.Yarar sağlayan bir şey olarak sanal kaytarma, “Sanal kaytarma bazen bilgi kütü gibidir, çünkü sanal kaytarma sonucunda yeni bilgiler elde edersin (Ö371).”</p>	<p>(1): Anı yaşamak, (1): Vakit geçirmek, (1): İnsan doğası, (1): Bilgi almak, (6): Özgürlük, (8): Faydalı</p>	<p>(1): Kopya çekmek, insan, görünmez, can sıkıntısı, park, hayal, zenginlik, kurallardan kaçmak, ilaç, gezegen, resim, bilgi kütü, kitap; (2): Ders, özgürlük, sosyal medya</p>	<p>18 4.8</p>

<p>6.Faydasız bir şey olarak sanal kaytarma, “Sanal kaytarma boş kutudur, çünkü vakit öldürür ve kazandırdığı pek bir şey yok (Ö6).”</p>	<p>(1): İşlevsiz, (1): Zaman kaybı, (2): İşe yaramaz, (4): Faydasız, (9): Boşluk</p>	<p>(1): Deve kuşu, boş kutu, teneke, uzay boşluğu, işsizlik, boşlukta bağırarak, kedi, boş teneke, boş bardak, boş çuval, kelebek, boş tren, içi boş ceviz, (4): Boşluk</p>	<p>17 4.5</p>
<p>7.Dikkatli yapılması gereken bir şey olarak sanal kaytarma, “Sanal kaytarma mantar toplamaya benzer, çünkü doğru yanlış ayırt edilmezse kendimizi ve etrafımızı zehirleyebiliriz (Ö325).”</p>	<p>(2): Gizli (10): Dengeli</p>	<p>(1): Çikolata, tatlı, günah, kafa dağıtmak, içi boş ceviz, görünmez adam, oyun oynamak, bahçe, mantar toplama, değnek, havuza atlamak</p>	<p>12 3.2</p>

Tablo 2’ de Sanal kaytarma kavramına yönelik metaforların oluşturduğu temalar sunulmuştur. Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin sanal kaytarma davranışına ilişkin metaforların, “zarar veren bir şey olarak sanal kaytarma”, “kaçış yolu olarak sanal kaytarma”, “bağımlılık yaratan şey olarak sanal kaytarma”, “eğlenceli ve rahatlatıcı bir şey olarak sanal kaytarma”, “yarar sağlayan bir şey olarak sanal kaytarma”, “faydasız bir şey olarak sanal kaytarma” ve “dikkatli yapılması gereken bir şey olarak sanal kaytarma” olmak üzere 7 tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temaların frekansları incelendiğinde sanal kaytarmanın en fazla zararlılığı boyutuna (%34,6) vurgu yapıldığı görülmektedir. Sanal kaytarmanın zararlılığı boyutundan sonra ise katılımcıların %19’unun sanal kaytarmayı bir kaçış yolu olması bakımından, %18,2’sinin bağımlılık yaratması bakımından, %15,3’ünün eğlenceli ve rahatlatıcı olması bakımından, %4,8’inin yarar sağlaması bakımından, %4,5’inin faydasız olması bakımından, %3,2’sinin dikkatli yapılması bakımından vurguladıkları tespit edilmiştir. Bulgular çerçevesinde katılımcıların genellikle sanal kaytarmaya ilişkin olumsuz algıya sahip oldukları düşünülebilir. Ayrıca daha genel bir çerçeve çizecek olursak öğrencilerin sanal kaytarmanın zararlılığı ya da kaçış yolu olması, bağımlılık yaratması gibi algıları nedeniyle sanal kaytarmanın toplumu olumsuz

etkilediğini; öğrencilerin sanal kaytarmanın rahatlatıcı, eğlenceli, yararlı olmasına ilişkin algıları nedeniyle ise, sanal kaytarmayı önemli ve gerekli olarak algıladıkları düşünülebilir.

3. TARTIŞMA ve SONUÇ

Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinin sanal kaytarma kavramına ilişkin algılarının tespit edilmeye çalışıldığı bu araştırmada öğrencilerin sanal kaytarma kavramına yönelik 211 farklı metafor oluşturdukları tespit edilmiştir. Bu metaforlar analiz edildiğinde, üniversite öğrencilerinin sanal kaytarma kavramına ilişkin algılarının; *“zarar veren bir şey olarak sanal kaytarma”, “kaçış yolu olarak sanal kaytarma”, “bağımlılık yaratan şey olarak sanal kaytarma”, “eğlenceli ve rahatlatıcı bir şey olarak sanal kaytarma”, “yarar sağlayan bir şey olarak sanal kaytarma”, “faydasız bir şey olarak sanal kaytarma”* ve *“dikkatli yapılması gereken bir şey olarak sanal kaytarma”* olmak üzere 7 tema altında toplandığı belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin en fazla *“zarar veren bir şey olarak sanal kaytarma”* en az *“dikkatli yapılması gereken bir şey olarak sanal kaytarma”* temasına vurgu yaptıkları tespit edilmiştir. Bu bulgular çerçevesinde çalışmaya katılan öğrencilerin genellikle sanal kaytarmaya ilişkin olumsuz algıya sahip oldukları düşünülebilir.

Çok ve Kutlu'nun (2018) çalışmalarında, üniversite öğrencileri siber aylıklık davranışları yapmanın kısmen kabul edilebilir olduğunu belirtmiş olup internet kullanımı davranışları ile siber aylıklık davranışları arasında pozitif bir ilişki saptanmıştır. Kibona ve Magaya (2015), internet aktiviteleriyle uğraşma ve aşırı şekilde cep telefonu kullanmanın akademik başarıyı olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Duman (2016), özellikle bilgisayar uygulamalı derslerde siber aylıklığın daha fazla görüldüğünü; internetin sosyal rahatlık, sosyal fayda,

problemlerli internet kullanımı gibi boyutların not ortalamasını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Demir, Rehberlik ve Kutlu (2017), internet bağımlılığıyla akademik başarı arasında negatif, akademik erteleme arasında pozitif ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Yaşar (2013), bilgisayar programları derslerinde twitter, facebook, oyun siteleri ve diğer sanal aylaklık davranışları görüldüğünü ifade etmiştir. Korkmaz'ın (2017) çalışmasında, akademik başarısı orta ve düşük olan öğrencilerin interneti oyun/eğlence ve sosyalleşme amacıyla kullandıkları; akademik başarısı çok iyi ya da iyi olan öğrencilerin ise interneti eğitim amacıyla kullandıkları belirlenmiştir. Yılmaz ve diğerleri (2015), öğrencilerin derste siber aylaklık davranışlarında artış olduğunu, internetin öğrencilerin performanslarında, öğrenme motivasyonlarında engeller oluşturduğunu ayrıca derslerden alıkoyabileceğini vurgulamışlardır. King (2007) yaptığı çalışmada, öğretim elemanları derslerde öğrencilerin siber aylaklık yaptıklarını belirtmişlerdir. Ergün ve Altun'un (2012) çalışmalarında, siber aylaklık öğrenci gözüyle değerlendirilmiş üniversite öğrencileri öğretmen gözüyle baktıklarında, siber aylaklık yapıldığında ders anlatmaya yönelik motivasyonlarının düşeceğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler arkadaşlarının veya kendilerinin internette farklı şeylerle uğraştıklarını, sanal kaytarma yaptıklarını kabul etmişlerdir. Öğrencilerin siber aylaklık davranışlarının motivasyon düşüklüğü, dersten sıkılma, öğrencilerin dersin faydalı olduğuna inanmamaları ve internet ortamındaki paylaşımları merak etme nedenleriyle oluştuğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Yaşar (2013), öğrencilerin en çok mesajlaşma ve sosyal ağlarla ilgili etkinlikler ile sanal kaytarma yaptıkları sonucunu bulmuştur. Şenel vd., (2019) araştırmalarında öğrencilerin en fazla yaptıkları siber aylaklık davranışının paylaşım boyutundaki etkinliklerle ilgili olduğu sonucunu bulmuşlardır.

Kurt'un (2011) çalışmasında öğrencilerin müzik indirme, e-posta kullanma, gazetelere bakma, sosyal ağ sitelerini ziyaret etme ve video izleme davranışları göze çarpan sanal kaytarma davranışlarıdır. Çınar ve Cinisli'nin (2018) araştırmaları da daha önceki benzer sonuçları desteklemekle birlikte sınıf içerisinde siber aylıklık açısından üniversite öğrencilerinin ilk sırada mesaj atmayı, ikinci sırada spor içerikli web sayfalarını taramayı ve üçüncü sırada ise dersle ilgisi olmayan başka bir kişi ya da kişilerle telefonla konuşmayı tercih ettiklerini göstermektedir. Seçkin ve Kerse (2017), üniversite öğrencilerinin ders çalışma saatlerinde sanal kaytarma davranışlarında buldukları sonucuna ulaşmışlardır. Varol ve Yıldırım'ın (2018) yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre sınıf ortamında eğitimcilerin iletişim stilleri ve öğretme tarzları üniversite öğrencilerinin derslerde sergiledikleri siber aylıklık davranışının ön belirleyicisi olabilmektedir. Gülnar ve Ünsal, (2020) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin, derslerde akıllı telefonda bazı uygulamalar üzerinden anlık mesajlaşarak siber aylıklık davranışı sergilediği tespit edilmiştir. Gezgin, Kamalı Arslantaş ve Şumuer, (2018) çalışmalarında sosyal medyada hesabı çok olan ya da derslerde hesaplarını sık sık kontrol eden öğrencilerin sanal kaytarmalarının diğer öğrencilere nazaran yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Derslere internetin doğru bir şekilde entegre edilmemesi sanal aylıklık davranışlarına sebep olmakta bu da öğrencilerin derse olan ilgi ve motivasyonun farklı yerlere kaymasına, performanslarının azalmasına yol açmaktadır (Kurt 2011; Kalaycı, 2010; Yaşar 2013; Çok ve Kutlu, 2018). Öğrencilerin dikkat ve motivasyon düzeylerinin düşmesi siber aylıklığın yapıma sıklığını artırabilir. Bağrıaçık Yılmaz (2017), dikkat dağınıklığı, sıkılma, odaklanma sorunu, ara verme ihtiyacı, isteksizlik gibi faktörlerin sanal kaytarmasının nedenleri olduğunu tespit etmiştir. Bazı öğrenciler de sanal kaytarmaya ihtiyaç duyduklarını bunun bir kafa dağıtma, dinlenme aracı olarak görüldüğünü belirtmişlerdir. Öğrencilerin akıllarına bir şey takıldığında ya da dersten sıkıldıklarında interneti kurtarıcı

olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca en çok Facebook'ta gezinmek ve mesajlaşmak ile siber aylaklık yapıldığını belirtmişlerdir.

Bu çalışmada sanal kaytarmanın daha çok olumsuz yönleri tespit edilmiştir. Fakat alan yazında internette gezinmenin çalışanlarda olumlu duygular uyandırdığı (Lim ve Chen, 2012), sanal kaytarmanın örgütsel öğrenme kapasitesini yükselttiği (Keklik vd., 2015) gibi olumlu etkileri de vurgulanmaktadır. Okulda, iş yerinde ya da kendi kendine çalışırken yasaklardan çok kişinin kendisinin bu sanal kaytarma davranışlarından kaçınmasını, kendini kontrol etmesini sağlamak gerekmektedir. Eğitimcilerin de derste motivasyonu ve ilgiyi artırıcı çalışmalar yapması önerilmektedir. Sonuçta bu araştırmada üniversite öğrencilerinin sanal kaytarmaya ilişkin algılarının genel olarak olumsuz, zararlarına yönelik farkındalıklarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Özellikle tüm dünyayı saran Pandemi sürecinde olduğumuzdan eğitimde uzaktan öğretimden yararlanan bu süreçte özellikle sanal kaytarmanın olumsuz etkilerinden bireylerin ve toplumların korunmasını sağlamak için; olumlu etkilerini de dikkatli bir şekilde sürece uyarlamak için bireylerin sanal kaytarmaya ilişkin algılarının ve farkındalıklarının belirlenmesine ilişkin çalışmaların yapılarak, sürecin takip edilmesi gerektiği düşünülebilir. Sanal kaytarma davranışlarının öğrencilere olumlu veya olumsuz etkilerinin ne olduğu araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Y., Dursun, Ö. Ö., Dönmez, O. & Şahin, Y. L. (2016). In search of a measure to investigate cyberloafing in educational settings. *Computers in Human Behavior*, 55, 616-625.
- Alan, H. (2019). Sosyal ağ kullanımı yoğunluğu ve sanal kaytarma davranışları: Üniversite öğrencileri üzerine bir inceleme. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 112-129.
- Al Lily, A. E., Ismail, A. F., Abunasser, F. M. & Alqahtani, R. H. A. (2020). Distance education as a response to pandemics: Coronavirus and Arab culture. *Technology in Society*, 63, 101317.
- Arabacı, İ. B. (2017). Investigation faculty of education students' cyberloafing behaviors in terms of various variables. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 16(1), 72-82.
- Askew, K., Buckner, J. E., Taing, M. U., Ilie, A., Bauer, J. A. & Coover, M. D. (2014). Explaining cyberloafing: The role of the theory of planned behavior. *Computers in Human Behavior*, 36, 510-519.
- Aydemir, S., Korkmaz, O. & Erdoğan, E. (2016). İş yaşamında sanal kaytarma: Kamu ve özel hastane çalışanları üzerinde bir araştırma. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 48-52.
- Bağrıaçık Yılmaz, A. (2017). Lisansüstü öğrencilerinin siber aylaklık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Karma bir çalışma. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 113-134.
- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Blanchard, A. L. & Henle, C. A. (2008). Correlates of Different Forms of Cyberloafing: The role of norms and external locus of control. *Computers in Human Behavior*, 24(3): 1067-1084.

- Bletzer, K. V. (2015). Visualizing the qualitative: Making sense of written comments from an evaluative satisfaction survey. *Journal of Educational Evaluation for Health Professions*, 12, 12.
- Brubaker, A. T. (2006). *Faculty perceptions of the impact of student laptop use in a wireless Internet environment on the classroom learning environment and teaching information and library science*. Unpublished master thesis, University of North Carolina, Chapel Hill.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Candan, H. & İnce, M. (2016). Siber kaytarma ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik emniyet çalışanları üzerine bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 229-235.
- Coskun, T. K. & Gökçearslan, S. (2019). Examination of Cyberloafing Studies in Education: A Content Analysis. *World Journal on Educational Technology: Current Issues*, 11(1), 94-103.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni nitel nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (S. B. Demir, Çev. Ed.). 3. Baskı, Eğiten Kitap.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 269-283.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Celepler Matbaacılık.
- Çınar, O. ve Cinisli, Z. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin siber aylıklık davranışları. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 39-48.
- Çınar, O. & Karcıoğlu, F. (2015). The relationship between cyber loafing and organizational citizenship behavior: A survey study in Erzurum/Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 207, 444-453.

- Çok, R. & Kutlu, M. (2018). Üniversite öğrencilerin ders esnasında ders dışı internet kullanım davranışları ile akademik güdülenme düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 4(1), 1-21.
- Demir, A. G. Y., Rehberlik, F. Ü. E. F., & Kutlu, M. (2017). İnternet bağımlılığı, akademik erteleme ve akademik başarı arasındaki ilişkiler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 61, 91-105.
- Demirbilek, N. (2020). Üniversite son sınıf öğrencilerinin perspektifinden akademisyen kavramı. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(Eğitim Bilimleri Özel sayısı), 1-1.
- Demirbilek, N., & Korkmaz, C. (2021). Study concept as a metaphor from the lenses of university students. *African Educational Research Journal*, 9(1), 227-236. Doi: 10.30918/AERJ.91.21.028
- Duman, S. (2016). *Ergenlerin problemleri internet kullanımı ile akademik başarı ve ertelemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ergün, E. & Altun, A. (2012). Öğrenci gözüyle siber aylıklık ve nedenleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama Dergisi*, 2(1), 36-53.
- Fındıklı, M. A. (2016). Relationship between cyberloafing and work performance: Comparison of health and textile industry workers. *International Journal of Social Inquiry*, 9 (1), 33-62.
- Fraenkel, A., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. (8. edition). Mc. Graw Hill.
- Gezgin, D. M., Arslantaş, T. K. & Şumuer, E. (2018). Meslek lisesi öğrencilerinin siber aylıklık düzeyinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 19(2), 408-424.

- Gülner, M. & Ünsal, H. (2020). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon siber aylaklık durumları hakkında bir çalışma. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 3(2), 92-100.
- Günay, M. (2017). Sanal Kaytarma (Cyberloafing). *21. Yüzyılda Örgütsel Davranış* (257-277). İstanbul: Beta Yayınları.
- İnce, M. & Gül, H. (2011). The relation of cyber slacking behaviors with various organizational outputs: Example of Karamanoğlu Mehmetbey University. *European Journal of Scientific Research*, 52(4), 507-527.
- İşgüzar, S. & Ayden, C. (2017). Siber aylaklık üzerine değerlendirmeler: Toplu Bir Bakış. Conference: *4th International Regional Development Conference (IRDC'2017)*, 21-23 September 2017, Tunceli/TURKEY
- Jensen, F. N. (2006). Metaphors as a bridge to understanding educational and social contexts. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(1), 1-17.
- Kalaycı, E. (2010). *Üniversite öğrencilerinin sanal kaytarma davranışları ile öz düzenleme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kanten, P. (2014). İşyeri nezaketsizliğinin sosyal kaytarma davranışı ve işten ayrılma niyeti üzerindeki etkisinde duygusal tükenmenin aracılık rolü. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 11-26.
- Kaplan, M. & Öğüt, A. (2012). Algılanan örgütsel adalet ile sanal kaytarma arasındaki ilişkinin analizi: Hastane çalışanları örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 13(1), 1-13.
- Kaplan, M. & Çetinkaya, A. Ş. (2014). Sanal kaytarma ve demografik özellikler açısından farklılıklar: otel işletmelerinde bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 26-34.

- Keklik, B., Kılıç, R., Yıldız, H. & Yıldız, B. (2015). Sanal kaytarma davranışlarının örgütsel öğrenme kapasitesi üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Business and Economics Research Journal*, 6(3), 129-144.
- Keser, H., Kavuk, M. & Numanoglu, G. 2016. The relationship between Cyber-Loafing and internet addiction. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 11, 1 (Mar. 2016), 37-42.
- Kılcan, B. (2017). *Metafor ve eğitimde metaforik çalışmalar için bir uygulama rehberi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kibona, L. & Mgaya, G. (2015). Smartphones' effects on academic performance of higher learning students. *Journal of Multidisciplinary Engineering Science and Technology (JMEST)*, 2(4), 777-784.
- King, B. J. (2007). *Employee use of the Internet and acceptable use policies in the academic workplace: Controlling abuse while creating culture*. Unpublished master thesis, East Tennessee State University
- Korkmaz, N. (2017). *Lise öğrencilerinin internet kullanımının başarı, yalnızlık ve depresyon düzeyleri ile ilişkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Köse, S., Oral, L. & TÜresin, H. (2012). İş yaşamında sosyal kolaylaştırma kavramı ve sanal kaytarma ile ilişkisi: araştırma görevlileri üzerinde bir araştırma. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 4(1), 287-295.
- Kurt, M. (2011). Siber aylıklık davranışlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Fırat University 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*, September 22-24, Elâzığ.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2015). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil*. (G. H. Demir, Çev.). İthaki.
- Lim, V. G. K. (2002). The IT way of loafing on the job: cyberloafing, neutralizing and organizational justice. *Journal of Organizational Behavior*, 23, 675-694.

- Lim, V. K. & Chen, D. J. (2012). Cyberloafing at the workplace: gain or drain on work? *Behavior & Information Technology*, 31(4), 343-353.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book*. Sage Publication.
- Örücü, E. ve Yıldız, H. (2014). İşyerinde kişisel internet ve teknoloji kullanımı: Sanal kaytarma. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 14(1), 99-114.
- Özdemir, B. & Taşçı, D. (2016). Sanal kaytarma türü sapkın davranışın örgütsel yapı ile olan ilişkisi bir kamu kuruluşu örneği. *Örgütsel Davranış Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-14.
- Özdoğan, A. & Berkant, H. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1),13-43.
- Özkalp, E., Aydın, U., & Tekeli, S. (2012). Sapkın örgütsel davranışlar ve çalışma yaşamında yeni bir olgu: Sanal kaytarma (cyberloafing) ve iş ilişkilerine etkileri. *Çimento İşveren Dergisi*, 26(2), 18-33.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research and evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage Publications.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(3), 459-496.
- Schram, Thomas H. (2003). *Conceptualizing qualitative inquiry*. Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.
- Seçkin, Z. & Kerse, G. (2017). Üniversite öğrencilerinin sanal kaytarma davranışları ve bu davranışların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Ampirik bir araştırma. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 89-110.
- Şenel, S, Günaydın, S, Sarıtaş, M. & Çiğdem, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin siber aylıklık seviyelerini yordayan faktörler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 95-105.

- Ünal, Ö. F. & Tekdemir, S. (2015). Sanal kaytarma: Bir kamu kurumunda ampirik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 95-118.
- Varol, F. & Yıldırım, E. (2018). An examination of cyberloafing behaviors in classrooms from students' perspectives. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 9(1), 26-46.
- Vitak, J., Crouse, J. & La Rose, R. (2011). Personal internet use at work: Understanding cyberslacking. *Computers in Human Behavior*, 27, 1751-1759.
- Weatherbee, T. G. (2010). Counterproductive use of technology at work: Information and communications technologies and cyberdeviancy. *Human Resource Management Review*, 20, 35-44.
- Yağcı, M. & Yüceler, A. (2016), Kavramsal boyutlarıyla sanal kaytarma. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(2) 531-540.
- Yaşar, S. (2013). *Üniversite öğrencilerinin denetim odağı ve bilgisayar laboratuvarına yönelik tutumlarının siber aylaklık davranışlarına etkisi (The effects of students locus of control and attitudes towards computer laboratory on their cyberloafing behavior)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yazgan, Ç. Ü. & Yıldırım, A. F. (2020). Üniversite gençliğinde internet bağımlılığı ve derslerde siber aylaklık davranışları. *Gençlik Araştırmaları Dergisi (Dijital Dünyada Gençlik Özel Sayısı)*, 8, 5-29.
- Yıldırım, A. & Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 10. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, F. G. K., Yılmaz, R., Öztürk, H. T., Sezer, B. & Karademir, T. (2015). Cyberloafing as a barrier to the successful integration of information

and communication technologies into teaching and learning environments. *Computers in Human Behavior*, 45, 290-298.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Face-to-face education was suspended on March 12, 2020, in higher education institutions in our country because of the COVID-19 pandemic that surrounded the entire world and our country. Under the decision of the Council of Higher Education (YÖK), education is completely open and remote. The effects of the COVID-19 pandemic caused some difficulties, interrupting the routine of daily life, and showed its effect in the education sector and in all sectors (Özdoğan & Berkant, 2020). Also, in many other countries and in Turkey as implementing the training by affecting the education system caused some mandatory changes, rather than training to face through technological materials have transitioned to distance learning (Al Lily, Ismail, Abunass and Alqaht Thani, 2020). Studies show that technology is an integral part of business and private life, as well as an increase in cyberloafing (Weatherbee, 2010; Özkalp, Aydın, & Tekeli, 2012). For this reason, cyberloafing behaviors have attracted attention in recent years. Therefore, the aim of this study is that the subject is a current problem and that there are relatively few studies on cyberloafing in the literature.

Method

The aim of the study is to determine how university students conceptualize and perceive the concept of cyberloafing through metaphors. In the study, phenomenological pattern, one of the qualitative research methods, was used, and the easily accessible technique was used in the selection of the study group. This pattern focuses on realities that are aware but lack in-depth knowledge. It is an approach that creates a suitable working environment for studies that aim to investigate the facts that the person is not foreign to but cannot fully grasp (Yıldırım & Şimşek, 2016). The easily accessible sampling technique, one of the sampling methods with unknown probability, was used to determine the study group. With this technique, in determining the participants, a random sample of a size that can represent the universe is chosen (Fraenkel, Wallen, & Hyun, 2012). 372 students studying at Muş Alparslan University in the 2020-2021 academic year were included in the research. The metaphor sentence was sent online to university students. The "content analysis" technique was used to analyze the data. The purpose of

content analysis is to gather the data around themes and concepts that can be explained and to interpret them by organizing them in a way that the reader can understand (Yıldırım & Şimşek 2016).

Findings (Results)

It was determined that university students created 211 different metaphors for the concept of cyberloafing. It has been determined that they have formed 372 valid metaphors regarding the concept of "cyberloafing" by university students. The most produced metaphors for concept are, respectively; laziness (f = 24), running away (f = 20), virus (f = 8), smoking (f = 8), space (f = 7), walking away (f = 7), thief (f = 6), time loss (f = 5), sleep (f = 5), escape from school (f = 5) and play (f = 5). In the study, the themes created by the metaphors produced by the university students in terms of frequency; "cyberloafing as a harmful thing", "cyberloafing as an escape route", "cyberloafing as an addictive thing", "cyberloafing as a fun and relaxing thing", "cyberloafing as a useful thing", "cyberloafing as something useless", "cyberloafing as something to be done with caution"; It has been determined that it is grouped under 7 themes. In addition, in the study, university students produced the most "laziness" metaphor. In this study, more negative aspects of cyberloafing were determined.

Conclusion and Discussion

In the literature, positive effects such as surfing the internet arouses positive emotions in employees (Lim & Chen, 2012) and cyberloafing increases organizational learning capacity (Keklik et al., 2015). It is necessary to ensure that the person avoids these cyber loafing behaviors and controls himself rather than the prohibitions at school, at work, or while working on his own. We recommend the instructors do activities that increase motivation and interest in the course. As a result, in this study, it was determined that university students' perceptions of cyber loafing were negative, and their awareness of its harms was high. To protect individuals and societies from the negative effects of cyberloafing, especially in this process where distance education is used in education since we are in the pandemic process that covers the entire world; To adapt the positive effects to the process carefully, we can think that the process should be followed by conducting studies to determine the perceptions and awareness of individuals regarding cyberloafing. The positive or negative effects of cyberloafing on students can be investigated.